

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASH TEXNALOGIYSI

Achilov Obid Muzrobovich

*Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
"Maktabgacha ta'lim" kafedrasi o'qituvchisi*

Normamatova Mavluda Furqat qizi

"Maktabgacha ta'lim" yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Tursunova Durdona Ikromjon qizi

"Maktabgacha ta'lim" yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Anatatsiya: *Maktabgacha ta'lim tashkilotida bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda DTS va maktabgacha ta'limga oid qarorlar va farmonlar asosida tayyorlash masalasi haqida alohida to'xtalib o'tilgan. Buyuk mutaffakirlar ta'limoti asosida bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash masalasi maqolada keltirib o'tilgan*

Kalit so'zlar: *ta'lim, bilim, texnologiya, intellektual, axloqiy, aqliy, o'qitish, o'qish, mashg'ulot.*

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30-sentyabrdagi Maktabgacha ta'lim tizimini boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida PF-5198-son farmonida ta'kidlaganidek, Maktabgacha ta'lim sohasi uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'in hisoblanib, u har tomonlama sog'om va barkamol bola shaxsini tayyorlash va maktabga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu farmonga muvofiq maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish moddiy-texnik bazasini mustaxkamlash, maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tarmog'ini kengaytirish, malakali pedagog kadrlar bilan ta'minlash, bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash darajasini tubdan yaxshilash ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy dastur va texnologiyalarni tatbik etish, bolalarni har tomonlama intellektual axloqiy estetik va jismoniy rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratishdan iborat.

Dasturning asosiy vazifalari sifatida ilg'or xorijiy tajribalarni hisobga olgan holda bolalarni intellektual axloqiy estetik va jismoniy rivojlantirish sharoitlarini yaratish belgilangan. Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablari maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarida har tomonlama rivojlantirish, ta'lim-tarbiya berish, ko'nikma va malakalarini shakllantirish hamda maktab ta'limiga tayyorlash kabi talablarini belgilaydi.

Bolalarning bilim, ko'nikma va malakalari, ularning har tomonlama rivojlanishi hamda maktab ta'limiga tayyorgarlik darajalari davlat talablarda nazarda tutilgan mashg'ulot va faoliyatlarni o'tkazish jarayonida talablarning bajarilishini kuzatish, o'rganish, tahlil qilish va baholash orqali aniqlanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash vazifalari esa shaxsni tarbiyalash maqsadlari asosida ularning yoshiga va xususiyatlariga qarab belgilanadi. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bola shaxsini har

tomonlama kamol toptirish jismoniy, aqliy, axloqiy, mehnat va estetik tarbiya majmuasidan iboratdir. Mashg'ulot tarbiyachi rahbarligida o'tkaziladi, tarbiyachi mashg'ulotlarda bolalarni yangi bilimlardan xabardor qiladi, bolalar egallab olgan bilimlarini esa aniqlab mustahkamlaydi. Bolalarning amaliy mashg'ulotlarini tashkil etadi. O'quv materialining mazmuni asta-sekin murakkablashtirilib boriladi. Demak, mashg'ulot bolalarni maktabga tayyorlashda katta ahamiyatga ega. Mashg'ulot orqali bolalar o'quv malakasini egallab boradi.

O'z-o'zini anglay boshlaydi hamda bilim olishga intiluvchan bo'lib boradilar. Ularda barqaror diqqat, irodani, diqqatni jalb eta olish kabi qobiliyatlar rivojlanadi. Ayniqsa, bolalarga bilim berishni jamoa usulida olib borish katta ahamiyatga ega. Birgalikdagi faoliyatda bolalar bir-birlariga faol ta'sir etishadi, o'z tashabbusi, topag'onligini namoyon qilish imkoniyati tug'iladi. Bolalar ishiga zo'r berishni talab etuvchi vazifa qo'yilganda birgalikda qayg'urishadi, jamoatchilik hissi shakllanadi. Ekskursiyalar, rasm qirqib yopishtirish, qurish-yasash ishlarini birgalikda bajarish, umumiy raqs o'yinlarini ijro etish, badiiy asarlarni eshitish, o'qishda paydo bo'lgan birgalikdagi kechinmalar bolalarning birlashgan do'stona jamoasini yaratishga yordam beradi, birga ishlash, yashashga o'rgatadi.

Buyuk Britaniyada odatda ta'lim berish o'rganilayotgan predmet yoki o'qituvchiga emas balki bolaga yo'naltiriladi. Bunday yondashuv ingliz ta'limi tarixiga asoslanib uning rivojlanishiga Russo, Frebel, Montessori ta'sir ko'rsatganlar. Ular bolaning individualligini rivojlantirish va mustaqilligini himoya qilish kerak deb hisoblaydilar.

Maktabgacha tarbiyaning asosiy maqsadlari: har bir bolaning ehtiyoji va uning manfaatlarini qondirish, bolalar o'rtasidagi farqni hurmat qilish. Bunda bola o'qish uchun ichki intilishga ega, qiziquvchan va tabiatan serg'ayrat, deb taxmin qilinadi. O'qitish bolaning o'zi taklif qilgan o'yini davomida olib borilishi kerak. Ustozning asosiy vazifasi bolaga uqtirish yo'li bilan emas, balki o'yinni qo'llab turish, unga tadqiqot o'tkazish uchun turli materiallar taqdim etishdan iboratdir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni maktabga tayyorlashda yozish va o'qishdan tashqari qo'shiq kuylash, she'r aytish, raqsga tushish o'rgatiladi, eng kichik yoshdagilar esa eng mayda motorika mashqlarini bajaradilar, abstrakt fikr yuritishga mo'ljallangan o'yinlar o'ynaydilar, bir birlariga yordam berishda ularda o'zaro hamkorlik ko'nikmalari shakllantiriladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30 sentabrdagi —Maktabgacha ta'lim tizimini boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora- tadbirlari to'g'risida PF-5198-son farmoni // www.lex.uz

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti 2017-yil 30-sentabrdagi “Maktabgacha ta'lim vazirligini tashkil etish” to'g'risidagi PQ-3305-sonli qarori

3.Zamonaviy ta'lim jurnali. 2017 yil 11 - son

4.Maktabgacha ta'lim jurnali. 2016 yil 7 – son